

Notiser

Lathrobium castaneipenne, en ny svensk kortvinge

[*Lathrobium castaneipenne* Kolenati new to Sweden (Col.: Staphylinidae)]

Vid sällning i ett kärr i Halltorp, Öland, 10 och 19. 10. 1984 fann jag 2♂ av kortvingen *Lathrobium castaneipenne* Kolenati, som är ny för Sverige. Arten är förvillande lik *L. geminum* Kraatz och *L. elongatum* (L.) men avviker från dessa arter genom att hanen saknar hårstrimor på sjätte sterniten. Även aedeagus uppvisar väsentliga olikheter (Fig 1; jfr Palm 1963: 30). Det ena av mina exemplar har artbestämts av Gustav Adolf Lohse.

Litteratur

Palm, T. 1963. Svensk Insektfauna 9. Kortvingar: fam. Staphylinidae (3).

Gunnar Dahlgren
Hossmo 1606, S-395 90 Kalmar, Sweden

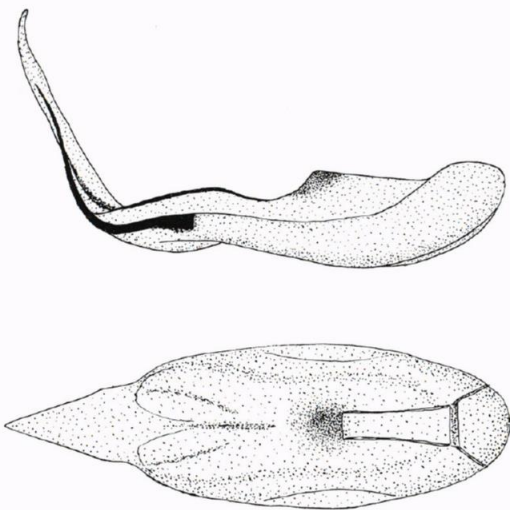

Fig. 1. Aedeagus av *Lathrobium castaneipenne*. Den undre teckningen visar den konkava sidan.

Aedeagus of *Lathrobium castaneipenne*. The lower drawing shows the concave side.

Iakttagelser av levnadssättet hos eucnemiden *Dromaeolus barnabita* i Sverige

[Observations on the bionomics of *Dromaeolus barnabita* Villa (Col.: Eucnemidae) in Sweden]

1980 beskrevs det överraskande fyndet år 1979 av den för Norden nya eucnemiden *Dromaeolus barnabita* Villa i form av ett dött exemplar inkrupet i en ekrot på Eldgarn vid Mälaren i Uppland (leg. Börje Andersson; Lundberg 1980). Den 25 maj 1983 besökte författarna i sällskap med Jan Höjer Eldgarn för att försöka återfinna arten och om möjligt klarlägga biologin. En utav oss (Adebratt) lyckades hitta en nära decimetergrov lindgren med några döda imagines av den eftersökta arten i puppkammare samt flera fullväxta larver. Tyvärr misslyckades kläckningen men den 2 juli 1984 insamlades nytt material (Lundberg). Denna gång påträffades några imagines kläckta i veden och dessutom kläcktes ytterligare exemplar ur hemtaget material. Då sannolikheten är stor att hitta arten även inom andra områden, främst då vid Mälaren, skall vi här beskriva hur arten levde.

Samtliga grenbitar med *Dromaeolus*-larver påträffades under en och samma lind (*Tilia cordata*). Barken satt kvar men var lätt att avlägsna och veden var starkt blöt och uppluckrad av vitröta, så mjuk att den lätt kunde sönderdelas med fingrarna. Samtliga fyra grenbitar torde ha angripits uppe i kronan på linden där det fanns gott om grenar som dödats av mistel (*Viscum album*). Försök att hitta angrepp i kronan misslyckades då de lämpligaste grenarna var oåtkomliga. Angreppen hade skett dels i anslutning till hackmärken av hackspett, dels i grenändarna. Dimensionen på de angripna grenarna varierade från ca två till sju centimeter. Larver av två storlekar fanns i 1984 års grenar. Första imagon erhöles vid insamlingen den 2 juli och ytterligare djur kröp sedan fram till slutet av juli. Även de halv vuxna larverna kunde kläckas utan övervintring efter ca två månader inomhus och sammanlagt erhöles ett 20-tal exemplar. Larvgångarna följde årsringarna och var mycket svåra att upptäcka. Puppkamrarna låg huvudsakligen i utvidgningar i veden men i något fall direkt under

barken mot veden. Angreppen hade i vissa fall skett i anslutning till gångar av trägnagaren *Pseudoptilinus fissicollis* (Reitter). Imagon av *D. barnabita* var mycket snabb och flygg, vilket är typiskt för arten, och ofta sågs djuren lyfta på täckvingarna när de sprang omkring på grenarna.

D. barnabita finns i mellan- och sydeuropa och är funnen på bok, avenbok och ek (Horion 1953, Leiler 1976). Orsaken till att arten tidigare icke påträffats i Sverige torde dels vara därför att utvecklingen huvudsakligen tycks ske i kronan på avdöende träd, dels på grund av svårigheten att fånga den snabba imagon i det fria. Arten hör troligen till samma grupp av värmerelikter som *Pseudoptilinus fissicollis*, *Leioderus kollari* Redtenbacher och *Ennearthron pruinosulum* (Perris) och bör eftersökas i Mälartrakten, främst kanske i andra områden med mistelangripna lindar men med hänsyn till tidigare fynd även i ekar av lämplig konsistens.

I samband med letandet efter angrepp av *D. barnabita* påträffades även larver av en annan eucnemid, nämligen *Microrhagus pygmaeus* (F.), i samma typ av ved, dvs starkt fuktig, mjuk vitrötad lindved.

Litteratur

- Horion, A. 1953. Faunistik der mitteleuropäischen Käfer. Band 3. München.
 Leiler, T.-E. 1976. Zur Kenntnis der Entwicklungsstadien und der Lebensweise nord- und mitteleuropäischer Eucnemiden (Col.). – Ent. Bl. Biol. Syst. Käfer 72: 10–50.
 Lundberg, S. 1980. Bidrag till kännedom om svenska skalbaggar 19. – Ent. Tidskr. 101: 95–97.

Stig Adebratt, Hökvägen 12, S-590 10 Boxholm, Sweden

Stig Lundberg, Skeppsbrogatan 9, S-951 35 Luleå, Sweden

Ett starkt avvikande exemplar av brunfläckig pärlemorfjäril

[An unusual aberration of *Clossiana selene* Schiff. (Lep.: Rhopalocera)]

Under en insamlingsresa till Skåne 1982 stannade jag och min reskamrat Nils Hydén till på den väl-

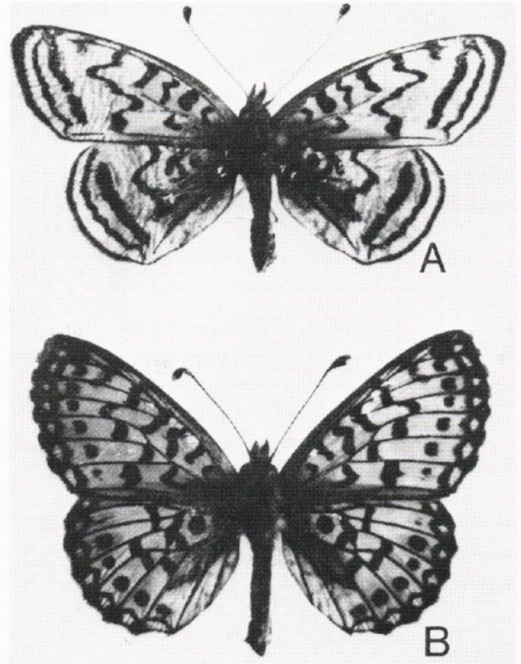

Fig. 1. – A. Det avvikande exemplaret av *Clossiana selene* från Skåne, Gärdslöv, Kullatorp 1982-07-02. – B. Normalt exemplar från Öland, Böda, Abbekärr 1984-07-08. – Foto: Mats Lindeborg.

A. Aberration of *Clossiana selene* (wings not fully expanded). Sweden: Skåne province, Gärdslöv, Kullatorp, 2.7.1982. – B. Normal specimen.

kända "deceptorialokalen" i Kullatorp vid Gärdslöv den 2 juli. När vi gick omkring bland granarna stötte jag till en gren och något fladdrade ut, som jag rutinmässigt fångade in. Överraskningen var stor när jag tittade ned i håven och fick se det märkliga djuret (Fig. 1 A).

Fjärilen var helt nykläckt och höll på att utveckla sina vingar. Antagligen blev den störd vid infångandet och kunde därför inte veckla ut vingarna ordentligt. Exemplaret fick därigenom sin smala vingform.

Vingarnas teckning är närmast unik med kraftiga linjer i stället för prickar (jfr Fig. 1 B). De flesta aberrationer hos pärlemorfjärilar brukar annars ha stora fläckar eller variation i grundfärgen, från mycket ljusa till mycket mörka.

Mats Lindeborg
 Kungsgårdsv. 26 B, S-393 53 Kalmar, Sweden